

HENNY MIKKELSEN

DE FREMMEDE

En slejnskænkke
Indvandringen i 1700-tallet - hvordan gik det?

bogform

Hvorfor slægtsforskning

DE FREMMEDE

Gården Engholm

Den var før stavnsbåndets ophævelse en fæstegård under Aunsbjerg, og den første ejer hed Mikkel Nielsen.

Han var både landmand

**og degn og en anset mand i byen. I 1800 købte Michel Nielsen sin fæstegård af Aunsbjerg
og i 1804 købte han endnu en gård af**

Aunsbjerg, så han havde en ret anseelig gård.

Han har haft over 400 tdr. land iord. Det meste har

Ejendom 12 Bilskovhus senere Siiggaard Aarestrupvej 65

Navnene: **Hermann/Schneider,**
Lauth/Lang,
Besser/Betzer/Winter
Schwan, Bitsch, Jung,
Breuner/Bräuner, Cramer, Dürr,
Wedel, Kriegbaum, Maul, Frank,
Benz, , Gantzhorn, Schmidt,
Harritz, Bärthel, Herbelschmidt,
Herold, Keller, Hahn, Krath,
Krieger, Leÿer/Laier Marquardt,
Hübner, Meyer

HVORFOR VAR HISTORIEN INTERESSANT?

**LIGHEDER MED DEN TID VI LEVER I MED FLYGTNINGE OG
INDVANDRERE**

DE BLEV IKKE INTEGRERET

DE VAR INVITERET HEROP MED EN MASSE PRIVILEGIER

DE HAVDE DERES EGNE SKOLER OG EGEN TYSKE KIRKE

**DE LÆRTE KUN TYSK I SKOLERNE OG KUN TYSK I KIRKEN I
OVER 100 ÅR**

DE GIFTEDE SIG MED TYSKERE I MINDST 3 GENERATIONER

**HVILKE
FORUDSÆTNINGER
HAVDE JEG FOR AT
SKRIVE EN ROMAN OG
HVORDAN BYGGEDE JEG
DEN OP?**

Fritzs tipoldemor hed **Eva Philipsdatter Betzer.**

Evas forældre hed
Philip Frederich Betzer og Anna Catharina Elisabeth Lauth

Farfar og farmor: **Peter Betzer og Maria Magdalene Winther**

Mormor og morfar : **Maria Catharina Hermann og Jacob Lauth**

Oldeforældrene hed **Philip Hermann og Catarina Schneider**

Johan Baltazar Lauth og Anna Maria Lang.

**Historien om Fritz`s
oldemors slægt Else
Marie Jakobsdatter
og opbygningen af
romanen**

Hvor fandt jeg mine oplysninger:

ugekursus

højskole,

Rigsarkivet og sa.dk daisy

www.kartoffeltysker.dk

Viborgslægt.dk

Bogen De tyske kolonisters bosættelse.

Dagbøger af skolelærere og præster

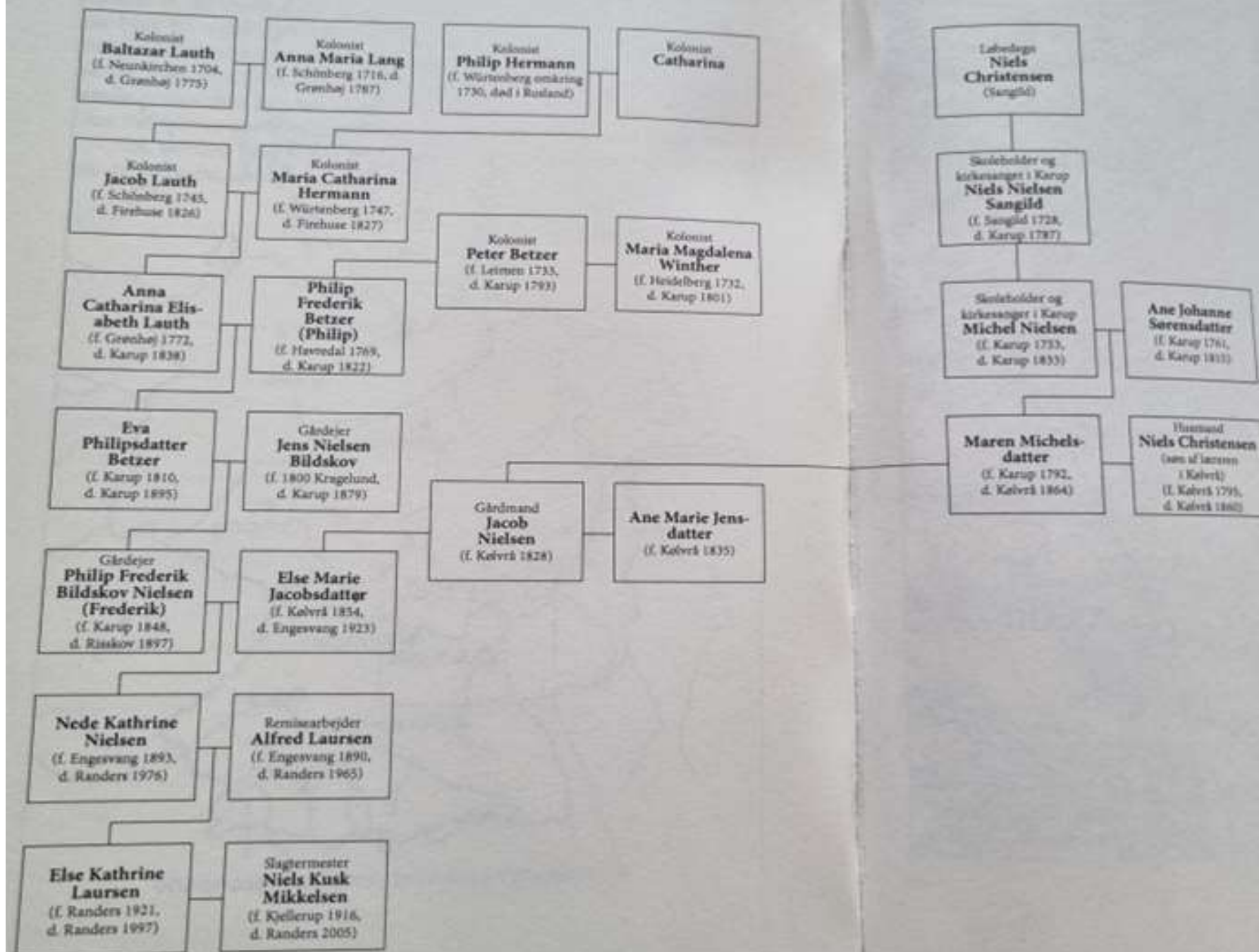
Den tyske præst Peter Købke

Arvepapirer ,

lægdsruller

Kirkebøger,

folketællinger

**Baggrunden for at de blev
inviteret**

Pest

Dårlig økonomi svenskekrigene

Fre. III 1657-1660 mistede Skåne

Halland og Blekinge

**Den store Nordiske Krig 1700-
1721 (bevarer Norge)**

**1723 tilbuddt danskere at forsøge at
opdyrke heden tilbuddt skattefrihed,
kørselsfrihed, -soldat, -afgifter, ret
til øl og brændevinsbrygning**

**1751 Moltke og Bernstoff inviterer
en statsøkonom : plads til 10000
familier fra Limfjorden til Kongeåen
1 mill rigsdaler. Indtjent efter 5 år
Ludwig Von Kahlen forsøger ved
Kongenshus.**

**1759 Fred.5 . $\frac{1}{4}$ af DK er opdyrket.
 $\frac{1}{3}$ del af Jylland er hede**

**Leder af projektet:
Overhofmarschal Moltke
Frederik V`s nærmeste
rådgiver udenrigsminister
Bernstoff og
Legationsråd Moritz i
Frankfurt am Main**

**Plakater og avisannoncer i Frankfurt am
Main**

Rejsepenge med indkvartering undervejs

Skattefrihed i 20 år

Ingen afgifter og fri for pligtkørsel

Fæstebrev (direkte under Kongen)

**en gård med bolig, stald, redskaber, dyr,
dagpenge, tysk skole og tysk kirke**

Hvor kom de fra:

Langt over 1000

kolonister fra Hessen

og Baden Württemberg

Hvorfor valgte de at komme til DK?

religiøse spændinger

krig og værnepligt

arbejdsløshed

gyldne løfter

rejsepenge.

Lukket til Preussen 7 årskrigen 1756-63:

lukket til USA - kolonikrig ,

overbefolkning (hugonotter)

Ludwig den 14. ophævede i 1685

religionsfriheden

hertugen accepterede ikke Lutheranere

og Reformerte.

AFREJSEN

1 Kolonne afr. 28.8.59 15 Fam. +13 børn.

ankomst: 9 Fam + 5 Børn ankom 17-10. 1759 Viborg

(Johann Peter Betzer og Maria Magdalene Winther)

2 Kol.: 31.8.1759 afr. 18 Fam– 13Fam ank. Fredericia i okt.

3.og 4 K: 15.9.59 og 25.9 i : Fredericia, Kolding og Vejle.

01-05-1760 4 kolonner ca. 100 familier til Fredericia

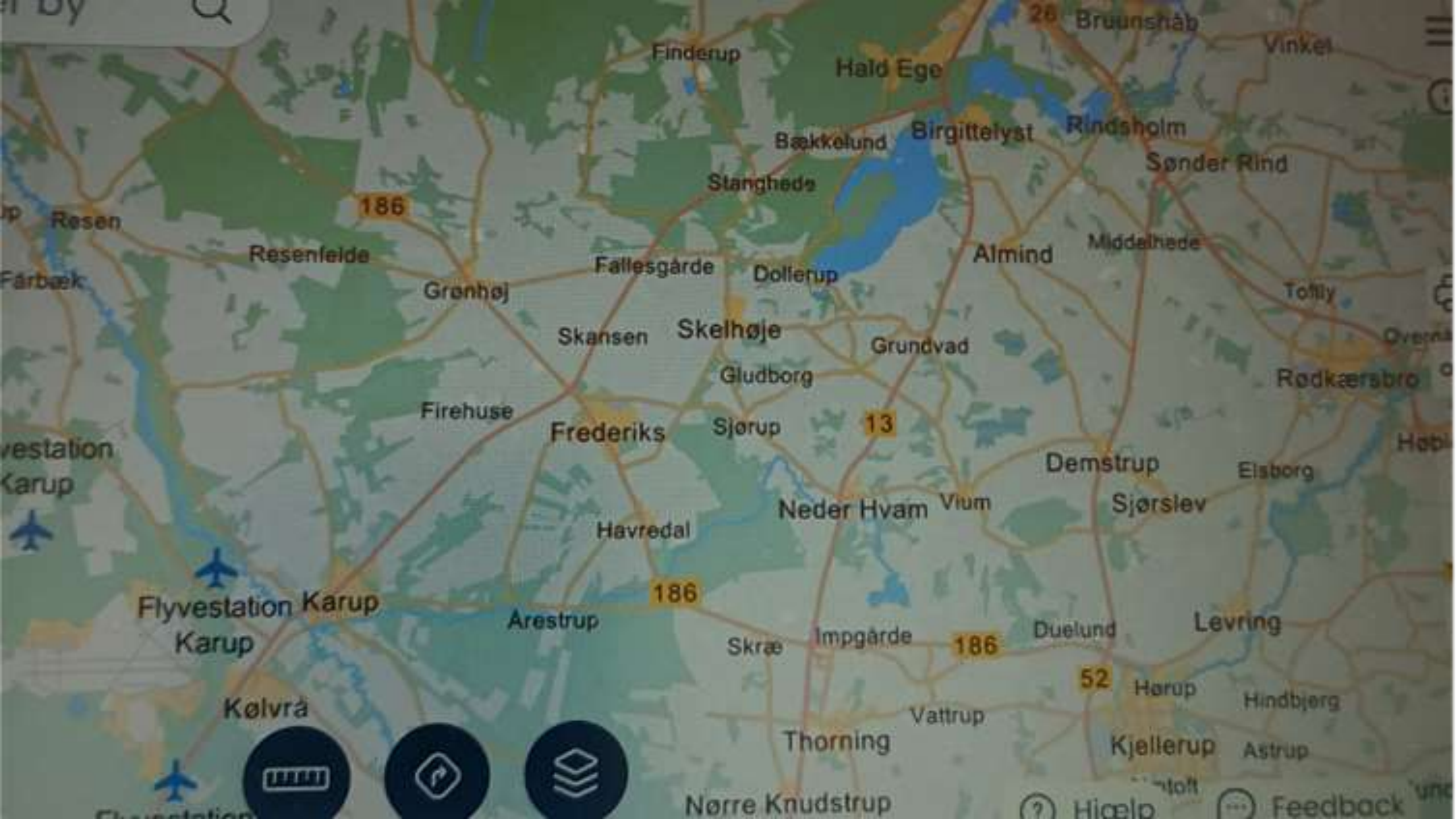
(Johan Baltazar Lauth og Anna Maria Lang)

(Philip Hermann og Catarina Schneider ankom til Vejle den 10.7.1760)

09-09-1760 Kgl. resolution om bortvisning af opsætsige kolonister

1760: Samlet: 265Fam.= 965 pers

I løbet af 1759-60-61 ankommet 327 familier Langt over tusind kolonister

Oprør 1760?

Lederne og 100 familier
nægtede

Kongen tilbød 300
rigsdaler senere 1000

rigsdaler. gruppe fra
Erbach skrev under og
tog til Grønhøj

:

Mange endte på Tønder egnen :

I okt 1762 ankom 157 familier (549 personer) til Tinglev egnen.

De kom via Altona og via Flensborg.
indkvarteres blandt de Danske bønder.

I marts 1763 den første sortering

De uegnede fik et valg: Fri tilbage rejse
eller selv finde et andet sted at bo.

Resten fik et fæstebrev og et kolonisted
alle i udkanten af et sogn. (8 sogne og 24
pladser)

Hver 5. tog hjem eller udvandrede til

Rusland: Serepta ved Volga munden.

Navne:Franch, Küstner, Jung, Kühn, Keller,
Schmidt, Hamann.

DE FREMMEDE

Model af Kartoffelfabrikken, opført i Høvelte i 1870.
Var betydningsfuld for den lokale økonomi.
Model af Jørgen Lind.

Bygningen af 7 kolonibyer påbegyndes i 1760;

Deichmann og Hoffmann fra Fredericia

En gård efter pfalsisk stil: 353 rigsdaler og 72 skilling

Jordhytter 4x6 alen med lyngtørv.

Den 17. maj 1760 blev de første bosat i kolonien

Havredal 06-09-1761 Alle beboere i Havredal i deres huse.

Kolonien Grønhøj fik sine første tyske beboere den 22. juli. 1760

02-11-1761 Alle beboere i Grønhøj i deres huse
Havredal 30 gårde. blandet – 3 dobbeltrækker med 5 gårde i hver række og 3 gader 2 familier i hver gård.

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

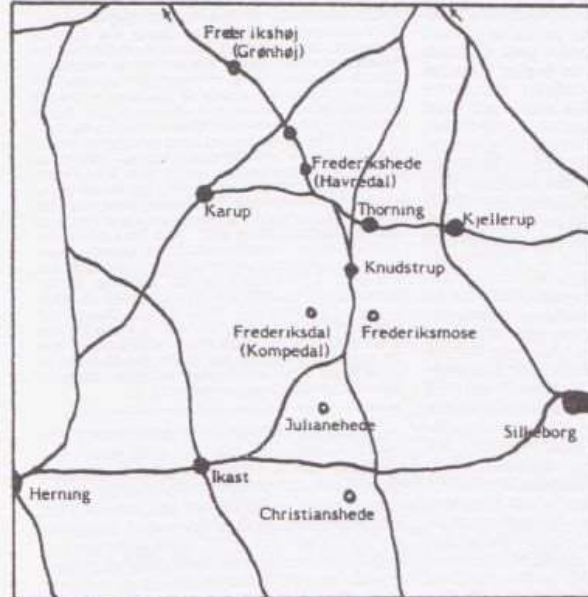
Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

Four new houses with
bathrooms and central
heating

..hvor de kom til..

Havredal 30 gårde.

Grønhøj 30 gårde. lutheranere

Gråmose 30 gårde reformerte

Kompedal, 15 gårde

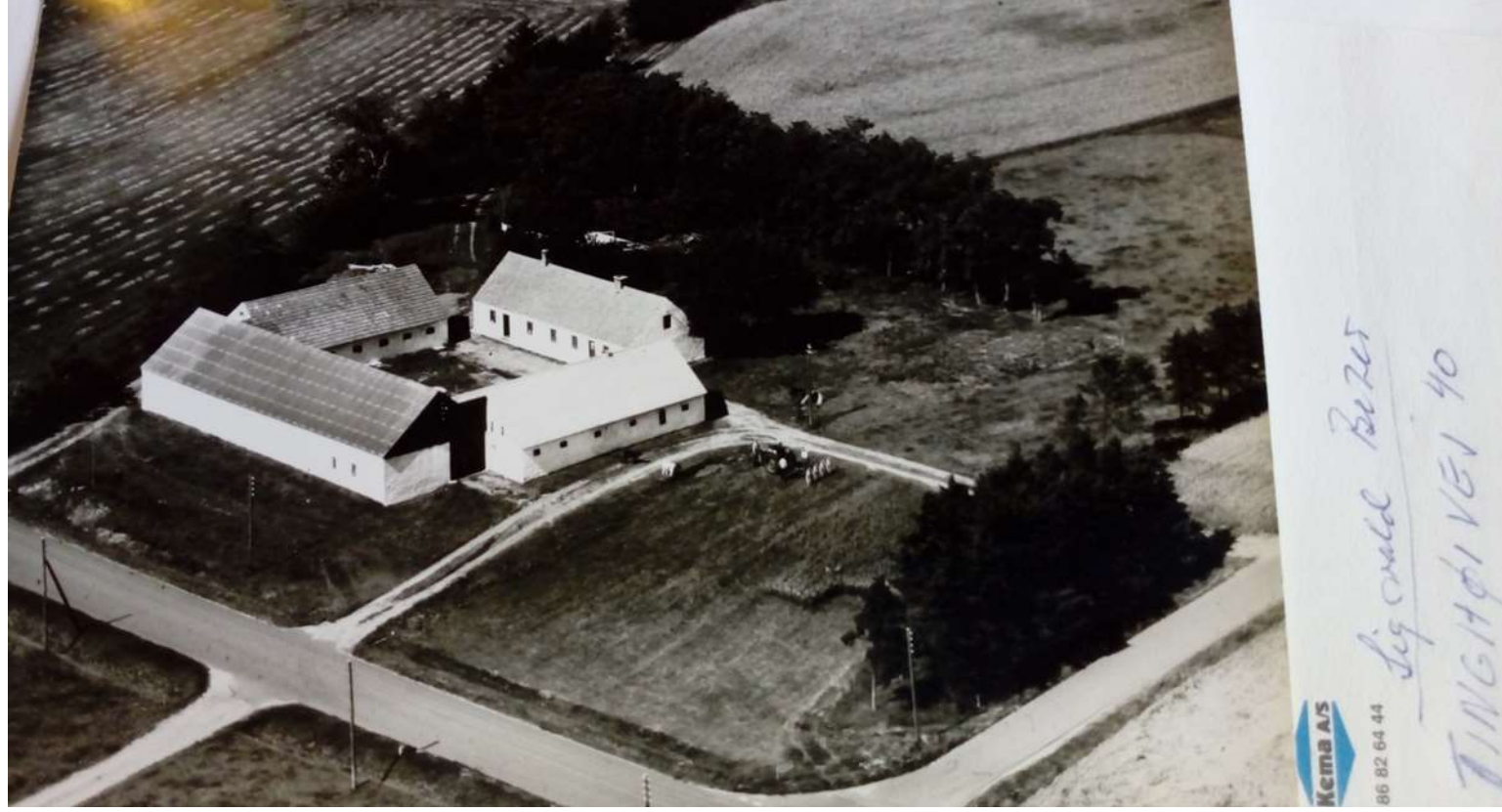
Christianshede. 10 gårde

Julianhede 9 gårde

Ranbøl hede 53 gårde i tre mindre kolonibyer
grupperet efter Reformerte, katolske, lutheranere
i 1766 var der blevet bygget 120 gårde

DE FREMMEDE

Kema A/S

86 82 64 44

Ligbold Bozet

TINGHØI Vei 40

**Hvorfor så danskerne skævt
til alhedens kolonister?**

Hvordan gik det?

1765 skal alle tilskud og dagpenge stoppes

1765 - 1 familie tilbage på Randbøl hede

I 1766 var yderligere 85 familier rejst.

Kun 59 tilbage med 100 børn

1765-66 Kirken i Frederiks bygges.

Tysk kirkesprog fra 1765 -1870 Bliver først stats kirke i 1935

1802 alle kolonisternes friheder ophæves på nærtende friheden

1845 Slut med tysk i skolerne nu kun i dansk

1852 sælger staten fæstegårdene for 150

rigsdaler pr tønde hartkorn

i 1856 både dansk og tysk i Frederiks kirke

i 1870 falder tysk sprog i Kirken væk

Efter 1864 starter Dalgas Hedeselskabet

DE FREMMEDE

Volgatyskernes historie

235 kolonistfamilier
rejser til Rusland.

Overraskelser?

HENNY MIKKELSEN

DE FREMMEDE

En stregskænkke
Indvendingen i 1790-tallet - hvordan gik det?

